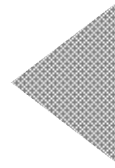

رفاه اجتماعی روستایی؛ معرف‌ها و سنجش عوامل موثر بر آن (موردپژوهی: روستایان دهستان منصور آقایی روانسر)

الهام طهموری^۱

امیرحسین علی‌بیگی^۲

شهرگراوندی^۳

(تاریخ دریافت ۹۸/۷/۱ - تاریخ تصویب ۹۸/۹/۸)

نوع مقاله: علمی پژوهشی

چکیده

مطالعه و سنجش شاخص‌های رفاه اجتماعی روستایی ضرورت و نیازی اساسی تلقی می‌شود، زیرا تصمیم‌گیرندگان بر مبنای یافته‌های حاصل از آن، بهتر می‌توانند کنش‌ها و سیاست‌هایی را شکل دهند که می‌تواند باعث بهبود وضعیت رفاه اجتماعی در مناطق روستایی شود. از این رو هدف کلی این مطالعه توصیفی پیمایشی سنجش معرف‌های رفاه اجتماعی روستایی و تبیین عوامل موثر بر آن در دهستان منصورآقایی شهرستان روانسر است. جامعه‌ی آماری مورد مطالعه روستائیان سرپرست خانوار دهستان منصور آقایی بودند (N= 2294) که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، ۱۸۹ نفر از آن‌ها انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای

۱- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد توسعه روستایی، دانشگاه رازی، کرمانشاه.

۲- دانشیار و عضو هیات علمی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی، کرمانشاه

۳- استادیار و عضو هیات علمی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی، کرمانشاه (نویسنده مسئول). Sh.geravandi@razi.ac.ir

بود که روایی و پایایی آن از طریق پانل متخصصان و آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت. بر اساس نتایج، از بین شاخص‌های رفاه اجتماعی روستایی: شاخص‌های رضایت شغلی، انسجام و مشارکت اجتماعی به ترتیب در اولویت اول تا سوم جای گرفتند. علاوه بر این یافته‌ها نشان داد تفاوت‌های معنی داری بین میزان رفاه اجتماعی روستایی از لحاظ جنسیت، وضعیت تاهل و سطح تحصیلات افراد وجود داشت. لازم به ذکر است زنان مورد مطالعه به طور کلی از رفاه اجتماعی کمتری نسبت به مردان برخوردار بودند. بر اساس یافته‌ها، رابطه مثبت و معنی داری نیز بین سن، تحصیلات و میزان درآمد با رفاه اجتماعی روستایی وجود دارد، به گونه‌ای که با افزایش هر کدام از این متغیرها، میزان رفاه اجتماعی روستایی نیز افزایش می‌یابد. بر اساس یافته‌های استخراج شده سه متغیر سن، سطح تحصیلات و درآمد ماهیانه خانوار، ۳۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته رفاه اجتماعی روستایی را تبیین می‌نمایند.

واژگان کلیدی: رفاه اجتماعی، رفاه اجتماعی روستایی، کیفیت زندگی، توسعه روستایی، دهستان منصور آقایی، شهرستان روانسر.

مقدمه

در ایران، پیشینه‌ی اقدام‌های مربوط به رفاه اجتماعی روستایی، حمایت از فقرا و افراد آسیب پذیر روستایی، دست کم به چهل سال پیش می‌رسد (زاهدی مازندرانی، ۱۳۸۴). بر اساس بررسی‌ها از آن زمان تا کنون، گام‌های ضروری در سایر بخش‌هایی که باید موازنه لازم را در بخش رفاه حفظ کنند، برداشته نشده است (کریمی و لطفی، ۱۳۸۷). در تأیید این مطلب می‌توان به آمار ارائه شده توسط موسسه لگاتوم^۱ اشاره نمود. این مؤسسه هر سال رتبه‌بندی معتبری را در زمینه رفاه اجتماعی و شاخص‌های مربوط به آن ارائه می‌دهد، در گزارش سال ۲۰۱۷ این مؤسسه، رفاه اجتماعی ۱۴۹ کشور دنیا را در چندین بخش رتبه‌بندی کرده که در این رتبه‌بندی ایران رتبه ۱۱۷ را کسب کرده است و براساس سنجش این مؤسسه، ایران در سطح متوسطی قرار دارد (موسسه لگاتوم، ۲۰۱۷).

این در شرایطی است که رفاه اجتماعی متضمن پیشرفت و توسعه‌ی جامعه است (هزار جریبی و

صفری شالی، ۱۳۹۰) و بی‌توجهی به این مسأله می‌تواند، موجب افزایش شکاف بین شهر و روستا، افزایش مهاجرت روستاییان، کاهش تولیدات کشاورزی و به دنبال آن، افزایش وابستگی کشور به واردات شود (طراز کار و زیبایی، ۱۳۸۳). از این روی بدیهی است که پدیده رفاه اجتماعی در جوامع روستایی به دلیل مسائل ویژه‌ی خود هم‌چون؛ ماهیت تولیدی - استراتژیکی و کاربردی نیازمند توجه دو چندان باشد.

بررسی‌ها نشان می‌دهد از بین استان‌های کشور، استان کرمانشاه جزء استان‌هایی با کم‌ترین سطح رفاهی در کشور می‌باشد که از بین ۳۰ استان کشور، رتبه ۲۶ را از لحاظ سطح رفاهی به خود اختصاص داده است (شهیک‌کی تاش و همکاران، ۱۳۹۲). به‌علاوه بررسی دو شاخص مهم رفاه اجتماعی یعنی میزان بهداشت و درمان و نرخ بیکاری در این استان نشان می‌دهد از لحاظ میزان توسعه‌یافتگی استان‌های ایران در بخش بهداشت و درمان جزء استان‌های نیمه توسعه‌یافته می‌باشد (کاظمی و همکاران، ۱۳۹۳).

علاوه بر این در تأیید مطالب فوق، پژوهش شیخ بیگلو و همکاران (۱۳۹۱)، در مورد نابرابری‌های توسعه در شهرستان‌های ایران نشان می‌دهد، استان کرمانشاه از ۳۱ استان، رتبه‌ی ۲۳ را به‌خود اختصاص داده است. به‌علاوه در بین دهستان‌های استان کرمانشاه، دهستان منصورآقایی شهرستان روانسر (از ۸۵ دهستان این استان)، آخرین مکان را از لحاظ سطح توسعه‌یافتگی به خود اختصاص داده است (نظم فر و همکاران، ۱۳۹۴). تمامی این اطلاعات نشان‌دهنده‌ی شکاف عمیق و عدم توسعه متعادل دهستان‌های استان کرمانشاه می‌باشد. از آنجایی که رفاه اجتماعی در قالب‌های رایج برای دست‌یابی به توسعه و یا حتی هدف توسعه برای توده‌های مردم است، بنابراین باید در زمینه‌ی رفاه اجتماعی این دهستان مطالعه شود، چرا که در صورت ادامه یا تشدید نابرابری‌ها هم‌چنان جمعیت، سرمایه و به تبع آن امکانات و فرصت‌ها به سمت مناطق توسعه‌یافته و پرجاذبه سرازیر خواهد شد. از این رو در پژوهش حاضر سعی شد به بررسی سوال‌های زیر پرداخته شود:

جامعه مورد مطالعه از لحاظ رفاه اجتماعی روستایی در چه سطحی قرار دارد؟

- آیا بین افراد با جنسیت، سطح تحصیلات و درآمد مختلف از لحاظ رفاه اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد؟

- چه عواملی بر رفاه اجتماعی روستائیان می‌تواند تاثیر معناداری داشته باشد؟

پیشینه تحقیق

رفاه اجتماعی روستایی، فرآیندی محسوب می‌شود که بتواند به بهبود زندگی اجتماعی و اقتصادی روستائیان منجر شود. از این رو هر اقدامی که بتواند جنبه های اقتصادی و اجتماعی روستائیان را بهبود بخشد می‌تواند در حوزه رفاه اجتماعی روستائیان قرار بگیرد (رسول‌اف، ۱۳۷۹). مروری بر مطالب مرتبط با رفاه اجتماعی نشان می‌دهد از دو طریق می‌توان این تاثیرگذاری و بهبود را انجام داد؛ برخی بر این باورند دولت با تامین آموزش، خدمات بهداشتی و منابع مهم می‌تواند منجر به ایجاد عدالت اقتصادی و در نهایت رفاه اجتماعی شود (چودهری و همکاران^۱، ۲۰۱۷). به نظر می‌رسد با توجه شرایط حاکم در مناطق روستایی هر دو دیدگاه را باید دنبال نمود اول آن که سیاست‌های مناسب در زمینه رفاه روستایی تدوین شود و دیگر آن که جهت اجرایی شدن آن سیاست‌ها سازمان‌های مربوطه را تاسیس نمود و یا به سازمان‌هایی که در حال حاضر وجود دارند ابلاغ نمود، اما قبل از آن که این اقدامات صورت بگیرد لازم است که شاخص‌هایی در زمینه سنجش رفاه اجتماعی روستایی تدوین نمود. برای این منظور ادبیات مرتبط با این حوزه مورد کند و کار قرار گرفت.

بررسی‌ها نشان داد در اکثر مطالعات مربوط به رفاه اجتماعی روستایی از افزایش درآمد به‌عنوان راهبردی جهت افزایش رفاه اجتماعی و توسعه روستایی اشاره شده است (آبیمبلا و الاوکی^۲، ۲۰۱۳؛ رکن‌الدین افتخاری و طاهر خانی، ۱۳۸۱ و طراز کار و زیبایی، ۱۳۸۳) و یا این که موضوع رفاه تنها با استفاده از یک بعد مورد ارزیابی قرار گرفته است مثلاً تاثیر مواردی هم‌چون: کاهش سطح آب‌های زیرزمینی (تهامی و همکاران، ۱۳۸۴)، بهبود بهداشت و سلامت خانوار روستایی (مهربانی، ۱۳۹۱)، کیفیت زندگی (احمدوند و همکاران، ۱۳۹۱)، سن و جنس (عمرانی و همکاران، ۱۳۸۸)، وضعیت مسکن و پتانسیل طبیعی روستا (رامسی و اسمیت^۳، ۲۰۰۷)، تقویت انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی و ارتباط‌های جمعی (اوربل و داووز^۴، ۲۰۰۵) بر میزان رفاه روستائیان پرداخته شده است. این در حالی است که رفاه بهزیستی و رفاه اجتماعی تنها به درآمد

۱-Chowdhury et al

۲-Abimbola & Oluwakemi

۳- Ramsy & Smit

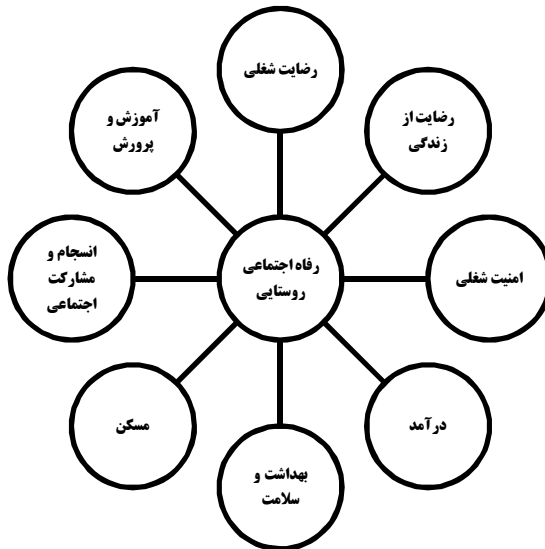
۴-Orbell & Dawes

خانوار (و یک بعد خاص... { بستگی ندارد؛ بلکه علاوه بر آن نیاز به طیف گسترده ای از کالا و خدمات مانند: خدمات عمومی، آموزش، موسسات بهداشتی و زیرساخت هایی (هبل^۱، ۲۰۰۳) نیز وابسته می باشد.

بررسی سوابق موضوع حاکی از آن بود که گروهی از مطالعات با نگاهی چند سو نگرانه موضوع رفاه اجتماعی روستایی را بررسی نموده اند (راستی و جهان تیغ، ۱۳۹۳؛ دکانسکیو و همکاران^۲، ۲۰۱۵ و بائو و همکاران^۳، ۲۰۱۸)

از این روی در تحقیق حاضر سعی شد با استفاده از شاخص های کلیدی ارائه شده در این پژوهش ها و با بهره گیری از یک چارچوب جامع به سنجش رفاه اجتماعی روستایی پرداخته شود. برای این منظور از چارچوب مفهومی زیر (شکل شماره ۱) بهره گرفته شد.

شکل شماره (۱) - چارچوب مفهومی پژوهش

۱- Hebel

۲-Decancq et al

۳-Bao et al

روش شناسی

در پژوهش حاضر تلاش شد تا به ارزیابی وضعیت شاخص های رفاه اجتماعی روستایی و شناسایی عوامل موثر بر آن در دهستان منصور آقایی شهرستان روانسر پرداخته شود. جامعه آماری مورد مطالعه روستائیان ۱۵-۶۵ سال، روستاهای دهستان منصور آقایی بخش شاهو شهرستان روانسر بودند (N= 2294). لازم به ذکر است این دامنه سنی به دلیل توان انجام کار و فعالیت و هم چنین حضور بیشتر در عرصه اجتماع انتخاب شدند. هم چنین به منظور تعیین حجم نمونه با استفاده از جدول بارتلت و همکاران^۱ (۲۰۰۱) تعداد ۱۸۹ نفر با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند که تعداد ۱۷۰ نفر از آنها حاضر به مشارکت در جریان پژوهش شدند. در طراحی پرسشنامه از اسناد و مدارک کتابخانه‌ای و هم چنین برای دو معرف شاخص اشتغال از پرسشنامه رضایت شغلی^۲ پاول اسپکتور^۳ (۱۹۸۵) و برای امنیت شغلی^۴ از پرسشنامه تن هورن و رو^۵ (۱۹۸۸) بهره گرفته شد. جهت بررسی روایی ابزار تحقیق (پرسشنامه رفاه اجتماعی روستایی) پرسشنامه‌ها در اختیار صاحب نظران رشته های جامعه شناسی روستایی، ترویج کشاورزی و توسعه روستایی قرار داده شد. سپس، با دریافت دیدگاه‌ها و نظرات آن‌ها برای اصلاح و رفع ابهام از سؤال‌ها و گویه‌های پرسشنامه نسبت به روایی آن اقدام شد. به منظور تعیین پایایی ابزار تحقیق، تعداد ۳۰ نسخه از آن توسط افراد روستایی خارج از نمونه‌ی آماری (افراد روستایی قلعه گاه شهرستان روانسر) تکمیل گردیده و سپس با استفاده از نرم افزار SPSS و سنجش ضریب آلفای کرونباخ، پایایی قسمت‌های مختلف پرسشنامه محاسبه شد که بیانگر پایایی مناسب ابزار تحقیق می‌باشد (جدول شماره ۱).

۱-Bartlett et al

۲.-Job satisfaction

۳-Paul Espector

۴-Job Safety

۵-Ten Horn & Roe

جدول شماره (۱)-آلفای بدست آمده برای هریک از شاخص های پژوهش

شاخص ها	رضایت شغلی	امینت شغلی	درآمد	مسکن	رضایت از زندگی	آموزش و پرورش	اجتماعی	انسجام و مشارکت	بهداشت و سلامت
تعداد گویه	۸	۸	۳	۷	۲۳	۵	۲۴	۲۱	
آلفای کرونباخ	۰/۷۲	۰/۸۸	۰/۹۰	۰/۹۳	۰/۷۱	۰/۷۶	۰/۷۸	۰/۷۲	

تحلیل داده ها

براساس یافته‌ها، متوسط سنی افراد مورد مطالعه ۳۸/۱۳ سال (انحراف معیار=۱۱/۷۶) و بیشترین فراوانی سنی با ۴۴/۷ درصد متعلق به طبقه سنی ۴۸-۳۲ بود. هم‌چنین نتایج نشان داد اکثر افراد مورد مطالعه با فراوانی ۷۷/۶ درصد متأهل می‌باشند. از لحاظ سطح تحصیلات نیز ۲۳/۵ درصد دیپلم و بعد از آن بیشترین فراوانی به ترتیب به سطح تحصیلی راهنمایی (۲۰ درصد) و ابتدایی (۱۹/۴ درصد) اختصاص داشت. هم‌چنین قابل توجه است که ۱۷/۶ درصد پاسخگویان نیز بی‌سواد بودند. بررسی متغیر بعد خانوار نشان داد دامنه تعداد خانوار افراد بین ۱ تا ۹ نفر می‌باشد و بیشترین فراوانی با ۶۴/۱ درصد به خانوارهای ۴ تا ۶ نفره اختصاص دارد.

براساس نتایج تحقیق، پاسخگویان در خصوص رضایت شغلی خود بیان داشتند از بعضی مزایای جانبی که باید برخوردار باشند، بهره‌مند نیستند (میانگین ۳/۱۱)، کاری که انجام می‌دهند مورد قدردانی واقع نمی‌شود (میانگین ۳/۰۷) و در کارشان امکان ارتقای شغلی بسیار کم است (میانگین ۳/۰۵). در بعد امنیت شغلی، پاسخگویان اذعان داشتند در شغل خود احساس آرامش دارند (میانگین ۲/۵۳) و این‌که نگران از دست دادن شغل خود نیستند (میانگین ۲/۴۱). در بعد درآمد، میزان تناسب درآمد با زحمت متحمل شده (میانگین ۱/۹۸) از اولویت بیشتری برخوردار بود. پاسخگویان در بعد مسکن عنوان نمودند از وضعیت عایق حرارتی و صوتی منزل (میانگین ۲/۵۴) و وضعیت نورگیری منزل (میانگین ۲/۵۴) بیشترین میزان رضایت و در بعد رضایت از زندگی نیز، به ترتیب از صداقت و وفاداری مردم روستا (میانگین ۳/۷۲) و شرایط آسان ازدواج در روستا (میانگین ۳/۴۷) بیشترین میزان رضایت را داشتند. در بعد آموزش و پرورش، آگاهی از مسائل روز جامعه (میانگین ۳/۵) و رضایت از کیفیت کلاس‌های آموزشی

مانند: داشتن نورکافی، محیط آرام، فضای مناسب، طریقه قرار گرفتن میز و صندلی و.. (میانگین ۲/۵۵) در اولویت‌های اول قرار گرفتند. در بعد انسجام و مشارکت اجتماعی نیز پاسخگویان بیان کردند که در روستا مردم هنوز آداب و رسومی را اجرا می‌کنند مانند: دید و بازدید عید (میانگین ۳/۷۳) و اگر خدای ناخواسته اتفاقی برای اهالی روستا بیفتد، مردم روستا سراغ وضعیت او را می‌گیرند و حاضرند به او کمک کنند (میانگین ۳/۶۲) در اولویت‌های اول قرار دارد. در بعد بهداشت و سلامت نیز از نگاه پاسخگویان وجود دردهای جسمانی مانند: کمردرد، گردن درد، پادرد و... (میانگین ۳/۴۸) و وجود احساسات منفی هم چون: غم، اضطراب و افسردگی (میانگین ۲/۹۸) در اولویت‌های اول قرار دارد (جدول شماره ۲) به طور کلی مشاهده شد، شاخص‌های رضایت شغلی، انسجام و مشارکت اجتماعی و رضایت از زندگی در رتبه‌های نخست جای گرفته و شاخص‌های امنیت شغلی و درآمد در اولویت‌های آخر قرار گرفتند.

جدول شماره (۲) - وضعیت شاخص‌های رفاه اجتماعی از نگاه روستاییان

شاخص	عبارت	میانگین از ۵	انحراف معیار
رضایت شغلی	در ازای کاری که انجام می‌دهم درآمد خوبی بدست می‌آورم.	۲/۳۵	۱/۱۶
	در کار من امکان ارتقای شغلی بسیار کم است.	۳/۰۵	۱/۰۷
	کاری که من انجام می‌دهم مورد قدردانی واقع نمی‌شود.	۳/۰۷	۰/۷۲
	کاری که باید انجام دهم بیش از حد است.	۳/۰۴	۰/۷۱
	از بعضی مزایای جانبی که باید برخوردار باشم، برخوردار نیستم.	۳/۱۱	۰/۸۶
	فعالیت‌های مربوط به شغل خود را دوست دارم.	۲/۹۴	۰/۸
	افرادی که با آن‌ها کار می‌کنم را دوست دارم.	۳/۰۱	۰/۷۴
امنیت شغلی	از فرصت‌هایی که برای ارتقای شغلی دارم راضی‌ام.	۲/۷۶	۰/۸
	نگران از دست دادن شغلم نیستم.	۲/۴۱	۰/۷۲
	از دوران باز نشستگی‌ام نگران نیستم	۲/۳۵	۰/۸۸
	در شغل خود احساس آرامش دارم.	۲/۵۳	۰/۹۸
	از توانایی تأمین نیازهای زندگی و امرار معاش در آینده اطمینان دارم.	۲/۳۲	۰/۹۸
	از تداوم مزایای بیمه و رفاهی اطمینان دارم.	۲/۲	۱/۰۵
	از ارتقای شغل خود بر اساس شایستگی‌ام اطمینان دارم.	۲/۲۷	۱/۰۳
درآمد	از بی خطر بودن محیط کاری‌ام اطمینان دارم.	۲/۲۸	۱/۰۸
	از رسیدگی به شکایت‌ها و انتقادات اطمینان دارم.	۲/۲	۱/۰۳
	میزان رضایت از درآمد خود	۱/۸۷	۱/۰۶
	میزان تناسب درآمد با زحمت متحمل شده	۱/۹۶	۱/۰۳
	میزان پس انداز از درآمد خود	۱/۷۵	۰/۹۸

شاخص	عبارت	میانگین از ۵	انحراف معیار
رضایت	میزان رضایت از ایمن و مقاوم بودن منزل	۲/۴	۱/۰۴
	میزان رضایت از وضعیت نورگیری منزل	۲/۵۴	۱/۰۴
	میزان رضایت از وضعیت عایق حرارتی و صوتی منزل	۲/۵۴	۱/۰۲
	میزان رضایت از وسعت و حجم بنای منزل	۲/۵۱	۱
	میزان رضایت از مصالح به کار رفته در بنای منزل	۲/۵	۰/۹۹
	میزان رضایت از تجهیزات رفاهی مسکن مانند: آشپزخانه و سرویس بهداشتی	۲/۵۱	۰/۹۹
	میزان رضایت از محله مسکونی خود	۲/۱۵	۰/۹۸
	میزان رضایت از ساده زیستی در روستا و عدم وابستگی به تجملات شهری	۳/۴	۰/۷۴
	میزان رضایت از شرایط آسان ازدواج در روستا	۳/۴۷	۰/۷۱
	میزان رضایت از فرصت‌های اشتغال در روستا	۱/۸	۱/۱۱
رضایت از زندگی	من نسبت به مردم این روستا صادق و نسبت به آن‌ها وفادارم.	۳/۷۲	۰/۸۷
	پیشرفت این روستا برای من بسیار مهم است.	۳/۳۶	۰/۸۳
	دوستی‌هایی که من در روستا با دیگران دارم برایم بسیار ارزشمند است.	۳/۴۱	۰/۷۵
	فرهنگ‌های موجود در این روستا مورد قبول من است و به آن‌ها اعتقاد دارم.	۳/۲	۰/۷۸
	تصمیمات اهالی روستا در مورد بهبود وضعیت روستا، تصمیم من هم هست و من با آن‌ها همکاری خواهم کرد.	۲/۸۳	۰/۸۱
	به طور کلی من دلبستگی بسیاری به روستایم دارم.	۳/۲۶	۰/۸۸
	من دوست دارم فکر کنم که مثل بقیه اهالی روستا هستم و فرقی با آن‌ها ندارم.	۲/۸۸	۰/۶۳
	اگر نیازی به مشاوره داشته باشم حتما به فردی در روستای خودم مراجعه می‌کنم.	۳/۱۱	۰/۷۶
	من فکر می‌کنم که با نظر اهالی روستا در مورد زندگی موافق هستم.	۲/۶۷	۰/۶
	من تصمیم دارم تا سالیان طولانی در این روستا بمانم.	۲/۴۴	۱/۰۹
	اگر فرصتی پیش آید از این روستا خواهم رفت.	۲/۷۲	۱/۲۶
	میزان رضایت از دولت در ایجاد نظم و امنیت	۲/۹۶	۱/۱
	میزان رضایت از دولت در تأمین مایحتاج عمومی	۱/۸	۰/۹۷
	میزان رضایت از دولت در بالا بردن رفاه و درآمد عمومی	۱/۸۲	۱/۱۵
	میزان رضایت از دولت در رعایت قانون و احترام به آن	۲/۲۷	۰/۹۹
	میزان رضایت از دولت در حمایت از آزادی بیان و مطبوعات	۱/۶۲	۰/۸۶
	میزان رضایت از دولت در تأمین سلامت و بهداشت عمومی	۲/۱۷	۱/۰۹
	میزان رضایت از دولت در رفع نیازهای مربوط به بیکاری	۱/۲۲	۰/۷
	میزان رضایت از دولت در رسیدگی به وضع معیشت مردم	۱/۵۵	۰/۸۱
	میزان رضایت از دولت در رفع نیازهای آموزشی	۲/۳۵	۱/۳۵

شاخص	عبارت	میانگین از ۵	انحراف معیار
آموزش و پرورش	رضایت از امکانات آموزشی مانند: کارگاه، نمایشگاه، نمایش علمی، گردش علمی و...	۲/۴۸	۱/۳۲
	رضایت از کیفیت کلاس‌های آموزشی مانند: داشتن نور کافی، محیط آرام، فضای مناسب، طریقه قرار گرفتن میز و صندلی و..	۲/۵۵	۱/۲۴
	داشتن آگاهی در خصوص محصولات جدید، روشهای کشت و ...	۱/۹۸	۰/۸۹
	میزان آگاهی از وظایف سازمان‌های محله (شهردار، شورا و...) و نهادهای مرتبط با امور روستا	۲/۴۴	۱/۰۹
	آگاهی از مسائل روز جامعه	۳/۵	۱/۳۴
انجمن و مشارکت اجتماعی	اهالی روستا موقع گرفتاری‌ها به درد آدم می‌خورند.	۳/۲۱	۰/۷
	اهالی روستا به یکدیگر حسادت می‌کنند و چشم دیدن همدیگر را ندارند.	۲/۷۴	۰/۹۶
	به اهالی روستا می‌شود اعتماد کرد.	۳/۰۱	۰/۷۱
	اهالی روستا افتاده و بی‌تکبرند.	۲/۹	۰/۹۸
	اهالی روستا روی زخم آدم نمک می‌پاشند.	۲/۳	۱/۱۳
	اهالی روستا احترام بزرگ‌تر و کوچیک‌تر را نگه می‌دارند.	۳/۳۴	۰/۶۸
	اهالی روستا به نصیحت یکدیگر گوش می‌دهند.	۳/۲۸	۰/۶۸
	اهالی روستا به فکر در و همسایه هستند.	۳/۰۶	۰/۷۸
	اهالی روستا بیش‌تر خوبی‌های همدیگر را می‌گویند.	۲/۵۴	۰/۹۶
	مردم درون محله با هم احساس یکنی بودن دارند.	۳/۱۴	۰/۷۱
	اگر خدای ناخواسته اتفاقی برای اهالی روستا بیفتد، مردم روستا سراغ وضعیت او را می‌گیرند و حاضرند به او کمک کنند.	۳/۶۲	۰/۸۶
	در فصل کار اهالی روستا حاضرند به یکدیگر کمک کنند.	۲/۸۷	۰/۸۹
	درون روستا نزاع و دسته‌کشی‌های طایفه‌ای وجود دارد.	۲/۸۵	۰/۹۸
	در روستا مردم هنوز آداب و رسوم را اجرا می‌کنند مانند: دید و بازدید عید.	۳/۷۳	۰/۸۱
	اهالی روستا بر سر برخی از مسائل جزئی بگو و مگو می‌کنند.	۲/۹۳	۱/۰۸
	بین اهالی روستا تا چه اندازه اختلاف‌های سیاسی وجود دارد	۲/۷	
	برای حل مسائل و مشکلات خود به دادگاه مراجعه می‌کنیم.	۲/۱۷	۱/۱۸
	اهالی روستا در مراسم‌های عمومی مثل سوگواری و جشن و مراسم‌های مذهبی مشارکت دارند.	۳/۵۷	۰/۹۷
	در تشکیل‌ها و بنیادهای خیریه و مساعدت به نیازمندان در حد توان مشارکت دارم.	۲/۲۴	۱/۰۴
	در ساخت بناهای عمومی مثل (مسجد و مدرسه و...) روستا در حد توان مشارکت دارم.	۲/۰۸	۱/۰۳
اگر در سطح روستا طرح‌های توسعه‌ای انجام شود در این طرح‌ها مشارکت دارم.	۱/۶۵	۰/۸۳	
در جلسه‌های عمومی روستا شرکت می‌کنم.	۱/۸۵	۱/۰۷	
در اتحادیه‌ها، انجمن‌ها و نهادهای اجتماعی محلی شرکت می‌کنم.	۱/۵۵	۰/۸۴	
در حل اختلافات و نزاع‌های بین مردم روستا مشارکت می‌کنم.	۱/۶۶	۰/۹۶	

شاخص	عبارت	میانگین از ۵	انحراف معیار
بهداشت و سلامت	میزان رضایت از امکانات بهداشتی مرکز بهداشت روستایی	۲/۹۵	۱/۱۱
	میزان رضایت از خدمات بهداشتی درمانگاه مرکز دهستان	۲/۹۷	۱/۱۴
	میزان رضایت از بیمه خدمات درمانی	۲/۷۸	۱/۲۳
	میزان رضایت از بیمه تأمین اجتماعی	۱/۶۷	۱/۰۴
	میزان رضایت از بیمه بازنشستگی	۱/۵۴	۱/۰۶
	میزان رضایت از بیمه سالمندی	۱/۵۲	۱/۰۶
	میزان رضایت از بیمه بیکاری	۱/۵۲	۱/۰۳
	نگرانی ناشی از نبود غذای کافی برای خوردن در خانواده	۲/۹۶	۱/۷۴
	نداشتن توانایی مالی برای خرید مواد غذایی مثلاً گوشت، مرغ، ماهی، لبنیات، میوه و...	۲/۹۷	۱/۶۱
	خوردن چند نوع غذای تکراری در چند روز پشت سر هم مثلاً سیب زمینی پخته، تخم مرغ و...	۲/۹۱	۱/۶۱
	گرسته بلند شدن از سر سفره به دلیل نبود غذای کافی	۱/۲۸	۰/۵۴
	حذف یکی از سه وعده غذایی اصلی (ناهار، شام، صبحانه) به دلیل نداشتن غذای کافی	۱/۲۵	۰/۵۲
	شب گرسنه خوابیدن به خاطر نبودن غذا در خانه	۱/۳۷	۰/۶۴
	زود خسته شدن	۲/۷۵	۱/۰۳
	داشتن انرژی برای امور روزمره	۲/۵۹	۰/۸۳
	نداشتن کم خوابی و بی خوابی	۲/۸	۰/۹۷
	دارای دردهای جسمانی مانند: کمردرد، گردن درد، پادرد و ...	۳/۴۸	۱/۰۵
	وجود احساسات منفی هم چون: غم، اضطراب و افسردگی	۲/۹۸	۱/۱۵
	باور به توانایی خود در انجام دادن کارها	۲/۵۲	۰/۹۳
	داشتن احساس مثبت از زندگی	۲/۶۵	۱/۱۸
داشتن دید مثبت نسبت به آینده	۲/۵۲	۱/۲۴	
میانگین کل شاخصها=۲/۸۳		انحراف معیار کل شاخصها=۰/۹۸	

طیف سنجش؛ ۱: خیلی کم ۲: کم ۳: متوسط ۴: زیاد ۵: خیلی زیاد

با توجه به این که میانگین کل شاخصها ۲/۸۳ از ۵ می باشد می توان نتیجه گرفت، افراد مورد مطالعه از رفاه پایین رو به متوسطی برخوردار می باشند. بر طبق این یافته به ترتیب شاخصهای: رضایت شغلی، انسجام و مشارکت اجتماعی و رضایت از زندگی در اولویت های اول تا سوم قرار گرفته اند و شاخصهای رضایت از درآمد و امنیت شغلی در اولویت های آخر قرار گرفتند. در ادامه به منظور مقایسه شاخصهای رفاه اجتماعی بین دو گروه مردان و زنان از آزمون من ویت نی استفاده شد. نتایج نشان داد از نظر شاخص رضایت شغلی و میزان رضایت از مسکن بین

دو گروه مردان و زنان تفاوت معنی داری وجود دارد، به گونه‌ای که میزان رضایت شغلی و رضایت از مسکن مردان بالاتر از زنان می‌باشد. هم‌چنین از نظر شاخص‌های بهداشت و سلامت، انسجام و مشارکت اجتماعی و آموزش و پرورش بین زنان و مردان تفاوت معنی داری مشاهده شد، به طوری که مردان از نظر این شاخص‌های رفاه در سطح بالاتری قرار گرفتند (جدول ۳).

جدول شماره (۳) - مقایسه میانگین رتبه‌ای شاخص‌های رفاه اجتماعی به تفکیک جنسیت

Sig	U	
۰/۰۰۰ ^{***}	۲۱۷۰	رضایت شغلی
۰/۳۹	۳۳۴۱	امنیت شغلی
۰/۱۶	۳۱۸۰	درآمد
۰/۰۳ [*]	۲۹۳۶/۵	مسکن
۰/۰۶	۳۰۲۴/۵	رضایت از زندگی
۰/۰۰۰ ^{***}	۱۸۲۳	آموزش و پرورش
۰/۰۰۰ ^{***}	۱۳۹۶	انسجام و مشارکت اجتماعی
۰/۰۰۰ ^{***}	۱۷۱۲	بهداشت و سلامت

** معنی داری در سطح ۰/۰۱ * معنی داری در سطح ۰/۰۵

نتایج تحقیق در خصوص مقایسه شاخص‌های رفاه اجتماعی بین افراد متأهل و مجرد در جدول شماره (۴) نشان داده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود از نظر شاخص رضایت شغلی و آموزش و پرورش بین دو گروه افراد متأهل و مجرد تفاوت معنی داری وجود دارد، به گونه‌ای که میزان رضایت شغلی و میزان رضایت از آموزش و پرورش افراد مجرد بالاتر از افراد متأهل می‌باشد، اما بین سایر شاخص‌های رفاه اجتماعی با وضعیت تأهل افراد مورد مطالعه تفاوت معنی داری مشاهده نشد.

جدول شماره (۴) - مقایسه میانگین رتبه‌ای شاخص‌های رفاه اجتماعی به تفکیک تأهل

Sig	U	
۰/۰۰۶ ^{**}	۱۷۸۵	رضایت شغلی
۰/۰۵۴	۱۹۹۶	امنیت شغلی
۰/۹۵	۲۴۹۲	درآمد
۰/۷۳	۲۴۱۷/۵	مسکن
۰/۱۱	۲۰۸۲/۵	رضایت از زندگی
۰/۰۰۰ ^{***}	۱۵۵۱/۵	آموزش و پرورش

Sig	U	
۰/۲۵	۲۲۰۵	انسجام و مشارکت اجتماعی
۰/۹۶	۲۴۷۷	بهداشت و سلامت

**** معنی داری در سطح ۰/۰۱ * معنی داری در سطح ۰/۰۵**

به منظور مقایسه میانگین شاخص‌های رفاه اجتماعی بین افراد با سطح تحصیلات مختلف از آزمون کروسکال والیس استفاده شد. همان‌طور که در جدول شماره ۵ مشاهده می‌شود، شاخص امنیت شغلی بین افراد با تحصیلات مختلف تفاوت معنی داری دارد، به گونه‌ای که افراد لیسانس و بالاتر از امنیت شغلی بیش‌تری برخوردار بودند. بعد از تحصیلات لیسانس و بالاتر سطح تحصیلات دیپلم از امنیت شغلی بالاتری برخوردار است. هم‌چنین بین شاخص میزان رضایت از درآمد، میزان رضایت از مسکن، آموزش و پرورش، انسجام و مشارکت اجتماعی و بهداشت و سلامت با سطح تحصیلات افراد مورد مطالعه تفاوت معنی داری مشاهده شد، به طوری که افراد با تحصیلات لیسانس و بالاتر از نظر این شاخص‌ها در سطح مطلوب‌تری قرار دارند.

جدول شماره (۵) - مقایسه میانگین رتبه‌ای شاخص‌های رفاه اجتماعی به تفکیک سطح تحصیلات

Sig	Chi-Square	
۰/۰۵۵	۱۰/۸۱	رضایت شغلی
۰/۰۰۷ [°]	۱۵/۸۶	امنیت شغلی
۰/۰۱ [°]	۱۴/۹۴	درآمد
۰/۰۰۰ ^{°°}	۲۲/۱۵	مسکن
۰/۰۶ [°]	۳۰/۲۴	رضایت از زندگی
۰/۰۱ [°]	۱۴/۴۲	آموزش و پرورش
۰/۰۰۰ ^{°°}	۲۴/۱۹	انسجام و مشارکت اجتماعی
۰/۰۰۶ ^{°°}	۱۶/۲۳	بهداشت و سلامت

**** معنی داری در سطح ۰/۰۱ * معنی داری در سطح ۰/۰۵**

به منظور مقایسه میانگین شاخص‌های رفاه اجتماعی بین افراد با سطوح درآمدی طبقه‌بندی شده مختلف از آزمون کروسکال والیس استفاده شد. همان‌طور که در جدول شماره ۶ مشاهده می‌شود بین شاخص امنیت شغلی، رضایت از میزان درآمد، رضایت از مسکن رضایت از زندگی، بهداشت و سلامت، آموزش و پرورش و انسجام و مشارکت اجتماعی با افراد با سطوح

درآمدی مختلف تفاوت معنی داری وجود دارد، به گونه‌ای که افراد با درآمد بالاتر از نظر این شاخص‌ها در سطح مطلوب‌تری قرار دارند.

جدول شماره (۶) - مقایسه میانگین رتبه‌ای شاخص‌های رفاه اجتماعی به تفکیک سطح درآمد

Sig	Chi-Square	
۰/۱۸	۶/۲۴	رضایت شغلی
۰/۰۰۰ ^{***}	۳۷/۷۴	امنیت شغلی
۰/۰۰۰ ^{***}	۵۳/۱۳	درآمد
۰/۰۰۰ ^{***}	۲۸/۸۶	مسکن
۰/۰۰۱ ^{**}	۱۹/۸۵	رضایت از زندگی
۰/۰۰۰ ^{***}	۲۰/۶۹	آموزش و پرورش
۰/۰۰۰ ^{***}	۳۳/۶۱	انسجام و مشارکت اجتماعی
۰/۰۰۰ ^{***}	۲۶/۵۷	بهداشت و سلامت

**** معنی داری در سطح ۰/۰۱ * معنی داری در سطح ۰/۰۵**

هم‌چنین از ضریب همبستگی جهت بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل تحقیق و رفاه اجتماعی روستاییان استفاده گردید. همان‌طور که در جدول شماره ۷ مشاهده می‌شود رابطه مثبت و معنی داری بین سن، تحصیلات و میزان درآمد با رفاه اجتماعی وجود دارد، به گونه‌ای که با افزایش هر کدام از این متغیرها میزان رفاه نیز افزایش می‌یابد.

جدول (۷) - ارتباط متغیرهای مستقل تحقیق با رفاه اجتماعی روستاییان

Sig	ضریب همبستگی	متغیر مستقل	رفاه اجتماعی
۰/۰۲ ^{**}	۰/۱۷	سن	
۰/۰۰۰ ^{***}	۰/۳۴	تحصیلات	
۰/۰۰۰ ^{***}	۰/۴۹	میزان درآمد	

**** معنی داری در سطح ۰/۰۱ * معنی داری در سطح ۰/۰۵**

برای آن که میزان اثرگذاری هر یک از متغیرهای موجود در جدول شماره ۸ بر میزان رفاه اجتماعی روستاییان بدست آید، از روش تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شده است. میزان R^2 مطابق نتایج تحلیل رگرسیونی ۰/۳۹ بدست آمد. این بیانگر آن است که سه متغیر وارد شده در تحلیل رگرسیون، در مجموع ۳۹ درصد از واریانس میزان رفاه اجتماعی را تبیین می‌کنند. هم

چنین لازم به ذکر است آماره دوربین واتسون نشان داد (مقدار ۲/۱۳) که تحلیل رگرسیون برای داده‌ها معتبر می‌باشد. می‌توان از رگرسیون استفاده نمود. با توجه اطلاعات مندرج در جدول (۷)، می‌توان معادله رگرسیونی را به صورت ذیل نوشت:

$$Y = 167/95 + 0/671(X_1) + 4/87(X_2) + 6/14(X_3)$$

جدول شماره (۸) - نتایج حاصل از برآورد رگرسیون تأثیر عوامل مؤثر بر رفاه اجتماعی

متغیرها	مقدار B	t	sig
ضریب ثابت	۱۶۷/۹۵	۱۲/۹۹	۰/۰۰۰
سن	۰/۶۷۱	۲/۹۷	۰/۰۰۳
سطح تحصیلات	۴/۸۷	۳/۱۰	۰/۰۰۲
تعداد افراد خانوار	-۰/۱۳۷	-۰/۱۱	۰/۹۱
میزان درآمد ماهیانه	۶/۱۴	۳/۹۷	۰/۰۰۰
R=۰/۶۳	R ² = ۰/۳۹	F=۱۷/۹۱	Sig=۰/۰۰۰

بحث و نتیجه گیری

براساس نتایج بدست آمده میانگین سنی افراد مورد مطالعه ۳۸/۱۳ سال بود. هم‌چنین ۵۰ درصد افراد مورد مطالعه را زنان و ۵۰ درصد دیگر را مردان تشکیل دادند. اکثر افراد مورد مطالعه دارای سطح تحصیلات پایینی بودند و نتایج ضریب همبستگی نشان داد بین سطح تحصیلات و میزان رفاه ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد، به طوری که با افزایش سطح تحصیلات میزان رفاه اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و از سویی دیگر سطح تحصیلات پایین مؤید پایین بودن سطح رفاه اجتماعی می‌باشد که نتایج تحقیق حاضر نیز گویای این امر است، چرا که میزان رفاه اجتماعی جامعه مورد مطالعه در سطح متوسط و پایینی قرار داشت. این یافته با نتایج عمرانی و همکاران (۱۳۸۸)، که برخلاف انتظار، سطح تحصیلات رابطه معکوسی با رفاه اجتماعی روستایی داشت، مغایرت دارد. یکی از نکات قابل توجه در مورد تحلیل اثر مدرک تحصیلی بر سطح رفاه این است که اثرگذاری ارتقاء مقاطع تحصیلی در سطوح بالاتر بر سطح رفاه در مقایسه با ارتقاء مدرک تحصیلی در سطوح پایین‌تر بسیار بیشتر است. زیرا در مقاطع بالاتر با توجه به

تخصصی تر شدن زمینه‌های مهارت افراد، کارایی آن‌ها نیز در مشاغل بیش‌تر و در پی آن درآمد بالاتری نیز کسب خواهند کرد. افزون بر این شمار متقاضیان دارای سطح تحصیلات بالاتر در مقایسه با افراد دارای سطح تحصیلات پایین‌تر بسیار کمتر است و این مسئله احتمال دستیابی به مشاغل دارای درآمد بالاتر را در میان افراد دارای تحصیلات بالاتر افزایش می‌دهد. در مجموع می‌توان گفت ارتقاء سطح تحصیلات و مهارت‌های افراد نیز می‌تواند به افزایش توانایی آن‌ها برای کسب درآمد بالاتر منجر شود.

نتایج ضریب همبستگی نشان داد بین سن و میزان رفاه ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد، به‌طوری که با افزایش سن میزان رفاه اجتماعی نیز افزایش می‌یابد. این یافته با نتایج عمرانی و همکاران (۱۳۸۸)، که افزایش گروه‌های سنی باعث افزایش رفاه خانوارها می‌گردد، مطابقت دارد. در این راستا استدلال می‌شود گروه‌های سنی بالا به دلیل توان انجام کار و فعالیت ممکن است بتوانند به عنوان فرد شاغل درآمد کسب کنند و می‌توانند به بهبود موقعیت درآمدی کمک کنند، حال آن‌که گروه‌های سنی پایین‌تر ممکن است تنها به عنوان مصرف‌کننده بوده و بارتکفل را بالا ببرند یا به عبارتی باعث کاهش رفاه خانوارها شوند.

یافته‌های پژوهش در خصوص وضعیت رفاه اجتماعی زنان و مردان مورد مطالعه نشان داد از نظر شاخص‌های رضایت شغلی، بهداشت و سلامت، انسجام و مشارکت اجتماعی، آموزش و پرورش بین دو گروه تفاوت معنی‌داری وجود دارد، به‌گونه‌ای که مردان در وضعیت مطلوب‌تری نسبت به زنان از نظر این شاخص‌ها قرار داشتند. استدلال می‌شود، مردان از نظر شاخص رضایت شغلی چون شاغل می‌باشند و درآمد کسب می‌کنند، نسبت به زنان که خانه‌دار هستند از وضعیت بهتری برخوردارند، از لحاظ شاخص بهداشت و سلامت به نظر می‌رسد، مردان از مراکز درمانی و خدمات و امکانات بیمه‌ها بیش‌تر بهره‌مند می‌شوند، به دلیل آن‌که اکثر سرپرست خانوارها مردان می‌باشند و ممکن است دارای بیمه بازنشستگی و ... باشند، هم‌چنین مردان از لحاظ شاخص انسجام و مشارکت اجتماعی استدلال می‌شود، نسبت به زنان در عرصه جامعه بیش‌تر حضور دارند و بیش‌تر در طرح‌ها و مراسمی که در روستا برگزار می‌شود شرکت می‌کنند. از نظر شاخص آموزش و پرورش استنباط می‌شود، مردان به دلیل این‌که اکثراً به فعالیت‌هایی از قبیل زراعت، دامداری و باغداری و ... می‌پردازند در زمینه کشت محصولات و روش‌های نوین کشاورزی دانش و مهارت تخصصی دارند و از مسائل روز جامعه از آگاهی

بیش تری برخوردار می‌باشند.

یافته‌ها در خصوص شاخص‌های رفاه اجتماعی بین افراد متأهل و مجرد نشان داد، از نظر شاخص رضایت شغلی و آموزش و پرورش بین دو گروه افراد متأهل و مجرد تفاوت معنی‌داری وجود دارد، به گونه‌ای که میزان رضایت شغلی و میزان رضایت از آموزش و پرورش افراد مجرد بالاتر از افراد متأهل می‌باشد، اما بین سایر شاخص‌های رفاه اجتماعی با وضعیت تأهل افراد مورد مطالعه تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. استنباط می‌شود، افراد مجرد نسبت به متأهل بار مسئولیت زندگی و وظایف خانوادگی کمتری نسبت به افراد متأهل دارند، بنابراین دغدغه‌ها و تنش‌های آنان در سطح پایین‌تری نسبت به مجردها قرار دارد، هم‌چنین افراد مجرد ممکن است مشغول به تحصیل و از خدمات آموزشی بهره‌مند باشند و وقت آزاد بیش تری را برای گذراندن دوره‌های آموزشی در اختیار داشته باشند.

بر اساس نتایج حاصل از پژوهش مشخص گردید، بین شاخص امنیت شغلی افراد با سطح تحصیلات مختلف اختلاف معنی‌داری وجود دارد، بر این اساس که افراد لیسانس و بالاتر از امنیت شغلی بیش تری برخوردار بودند. بعد از تحصیلات لیسانس و بالاتر سطح تحصیلات دیپلم از امنیت شغلی بالاتری برخوردار بود. برداشت می‌شود، افراد با سطح تحصیلات بهتر از مزایا و امکاناتی که در حرفه و حیطة کاری خود به دلیل جایگاه و منزلتی که در شغل آنان وجود دارد، از اطمینان خاطر بیش تری بهره‌مند هستند. هم‌چنین بین شاخص درآمد، مسکن، آموزش و پرورش، انسجام و مشارکت اجتماعی و بهداشت و سلامت با سطح تحصیلات افراد مورد مطالعه تفاوت معنی‌داری مشاهده شد، به طوری که افراد با تحصیلات لیسانس و بالاتر از نظر این شاخص‌ها در سطح مطلوب‌تری قرار دارند. استنباط می‌شود افراد با تحصیلات بالاتر درک بهتری از مسائل روز جامعه و در نتیجه از سطح آگاهی بالاتری برخوردار هستند و همین آگاهی بیش تر، زمینه‌ای برای شرکت فعالانه آن‌ها در طرح‌ها و فعالیت‌های دیگر می‌شود. به علاوه ممکن است در رابطه با حرفه کاری خود درآمد بالاتری نسبت به افرادی که در سطوح تحصیلی پایینی قرار دارند کسب کنند که این درآمد بیش تر می‌تواند باعث ارتقای دیگر شاخص‌های رفاه اجتماعی شود از جمله آن‌که از امکانات و خدمات درمانی و پزشکی بهتری برخوردار شوند و منطقه سکونتی خود را با آزادی عمل بهتری انتخاب کنند که از امکانات بالاتری برخوردار باشد. یافته‌های فوق با نتایج پورطاهری و همکاران (۱۳۹۰) مطابقت دارد، آنان در مقاله‌ای تحت عنوان

نقش دانش حقوقی در رفاه اجتماعی روستاییان به این اشاره می‌کند که رابطه مثبتی بین دانش و آگاهی با میزان رفاه اجتماعی روستاییان وجود دارد و دانش و آگاهی بیش‌ترین سهم را بر رفاه اجتماعی به ویژه در میزان رضایت از خدمات و میزان مشارکت روستاییان داشته است. بنابراین برداشت می‌شود سطح تحصیلات بالاتر باعث برآورده شدن دیگر نیازهای اساسی و زیستی و در نتیجه ملاکی برای ارتقای دیگر شاخص‌های رفاه اجتماعی روستایی می‌شود.

هم‌چنین نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که بین درآمد و میزان رفاه رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد، به طوری که با افزایش درآمد میزان رفاه نیز افزوده می‌گردد. یافته‌ها نشان داد که افراد با سطوح درآمدی مختلف از میزان رفاه متفاوتی نیز برخوردارند. نتایج بیانگر آن بود که بین شاخص امنیت شغلی، درآمد، مسکن، رضایت از زندگی، بهداشت و سلامت، آموزش و پرورش و انسجام و مشارکت اجتماعی افراد با سطوح درآمدی مختلف تفاوت معنی‌داری وجود دارد، به گونه‌ای که افراد با درآمد بالاتر از نظر این شاخص‌ها در سطح مطلوب‌تری قرار دارند. برداشت می‌شود درآمد بالاتر باعث ارتقاء دیگر شاخص‌های رفاه اجتماعی روستایی می‌شود. یافته‌های فوق با یافته‌های دکانسکیو و همکاران (۲۰۱۵) مطابقت دارد. آنان در مقاله‌ای با عنوان نایابری، درآمد و رفاه به این اشاره می‌کنند که رفاه نه تنها به درآمد بلکه به دیگر ابعاد زندگی، از جمله سلامت، کیفیت روابط اجتماعی، محیط زیست، اشتغال و رضایت شغلی بستگی دارد.

یافته‌ها در خصوص تأثیرگذارترین شاخص‌های رفاه اجتماعی در جامعه مورد مطالعه نشان داد، شاخص‌های رضایت شغلی، انسجام و مشارکت اجتماعی و رضایت از زندگی در رتبه‌های نخست جای گرفته و شاخص‌های امنیت شغلی و درآمد در اولویت‌های آخر قرار گرفتند. بالا بودن شاخص رضایت شغلی بیانگر علاقه‌ی افراد به حرفه و فعالیت کاری آنان در این دهستان می‌باشد که بیش‌تر اهالی این روستا از شغل دولتی بهره‌مند هستند و از مزایایی که در شغل خود برخوردارند، رضایت دارند. هم‌چنین ممکن است شغل آن‌ها مورد قدرانی و تشویق واقع شود. بالا بودن شاخص انسجام اجتماعی، نشان‌دهنده‌ی وجود افراد بومی در بافت میزان انسجام در این دهستان و هم‌چنین پابندی اهالی روستا به آداب و رسومات خاص می‌باشد که به ریشه‌های قومی قبیله‌ای و فرهنگی این جامعه برمی‌گردد که برای آن‌ها یک امر مهم تلقی می‌شود. از لحاظ شاخص مشارکت اجتماعی که به دو زیر مجموعه رسمی و غیررسمی تقسیم شده است مشارکت مردم در بخش‌های غیررسمی مانند: مراسم مذهبی، سوگواری، جشن و... به مراتب بیش‌تر از

مشارکت آن‌ها در بخش رسمی یعنی فعالیت و شرکت در اتحادیه‌ها و نهادهای اجتماعی محلی، شرکت در جلسه‌های عمومی روستا و... می‌باشد که این امر نشانگر ضعف نهادهای عمومی محله می‌باشد. شاید مشکل اصلی ناآگاه بودن مردم از این نهادها و همچنین اندک بودن این نهادها باشد، ولی به هر حال باید به آن توجه شده و از پتانسیل‌هایی که در روستا ممکن است وجود داشته باشد استفاده نمود. بالا بودن شاخص رضایت از زندگی حاکی از صداقت و وفاداری اهالی روستا نسبت به یک‌دیگر به خصوص در روستای شبانکاره می‌باشد و هنوز اهالی روستا به سنت‌های خاص و خویشاوندی درون روستا پایبند می‌باشند و این امر گویای آن است که سطح توقعات افراد روستایی از شرایط ازدواج در روستا پایین می‌باشد. به علاوه میزان تعلقی که افراد روستایی به جامعه خود دارند و دوستی‌هایی که در این جامعه وجود دارد برای آنان بسیار ارزشمند است.

پایین بودن امنیت شغلی بیانگر احساس نگرانی و عدم آرامش افراد روستایی از شغل خود می‌باشد. از این‌که، اگر در آینده بازنشسته شوند، اطمینان خاطر از توانایی تأمین نیازهای زندگی و امرار معاش خود ندارند.

پایین بودن درآمد نشانگر این است، میزان درآمدی که از فعالیت‌های شغل خود بدست می‌آورند با زحمت متحمل شده تناسب ندارد و از میزان درآمد خود ناراضی هستند چرا که نمی‌توانند از درآمدهای خود پس‌انداز کنند. در روستای بزرگوره پایین بودن میزان درآمد بیش‌تر می‌باشد.

پیشنهادها

با توجه به رابطه مثبت بین رفاه اجتماعی و درآمد روستائیان می‌توان توصیه‌های زیر را ارائه داد:

- سرمایه‌گذاری و ایجاد امکانات زیر بنایی لازم به منظور گسترش صنایع کوچک روستایی مانند: (صنایع روستایی و تبدیلی، صنایع دستی، صنعت گردشگری (توریسم)، فروش تولیدات اولیه خانگی). به طوری که گسترش این صنایع در روستا در سطحی باشد که در روستاها قابل بهره‌برداری بوده و با فرهنگ و سنت مناطق روستایی سازگار باشد و به بالابردن دانش فنی روستائیان کمک کند.
- کارآفرینی خصوصی برای اشتغال‌زایی و افزایش درآمدهای مردم روستایی.

- برگزاری کلاس آموزشی در زمینه‌ی افزایش مهارت‌های شغلی در بخش‌های مختلف به ویژه کشاورزی از طریق سازمان‌های جهاد کشاورزی، سازمان فنی و حرفه‌ای و آموزش و پرورش.
- با توجه به وجود ارتباط مثبت و معنی‌دار بین سطح تحصیلات و میزان رفاه اجتماعی پیشنهاد می‌گردد: مسئولین امور توسعه روستایی با برگزاری دوره‌های آموزشی، تقویت زیر ساخت‌های آموزشی و امکانات آموزشی، احداث مدرسه و مراکز آموزشی و نوسازی آن نسبت به باسوادی و آگاه‌سازی روستاییان در خصوص شیوه‌های بهبود زندگی اقدام نمایند.
- به طور کلی با توجه به نتایج تحقیق، مبنی بر پایین بودن میزان رفاه اجتماعی زنان نسبت به مردان پیشنهاد می‌گردد برخلاف برنامه‌های توسعه روستایی که زنان را در حاشیه قرار داده است، باید برنامه‌ریزان و سیاست‌گزاران در برنامه‌های آتی نگاه جدی و ویژه‌ای به زنان که بخش اعظمی از جوامع روستایی را تشکیل می‌دهند، داشته باشند.

منابع

- احمدوند، مصطفی. هدایتی نیا، سعید. و عبداللهی، خسرو (۱۳۹۱) «بررسی تأثیر رفاه و سرمایه‌ی اجتماعی بر کیفیت زندگی در مناطق روستایی شهرستان بویر احمد» *مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی*، (۲): ۸۹-۱۱۲.
- پورطاهری، مهدی. رکن الدین افتخاری، عبدالرضا. و رحمتی، مهدی (۱۳۹۰) «نقش دانش حقوقی در رفاه اجتماعی روستاییان، مطالعه موردی: دهستان میان کوه غربی - شهرستان پلدختر- استان لرستان». *نشریه علمی - پژوهشی جغرافیا و برنامه‌ریزی (دانشگاه تبریز)*، ۱۶ (۴۲): ۴۵-۶۳.
- تهامی پور، مرتضی، مهربابی، حسین. و کرباسی، علیرضا (۱۳۸۴) «تأثیر کاهش سطح آب‌های زیر زمینی بر رفاه اجتماعی تولیدکنندگان». *اقتصاد کشاورزی و توسعه*، ۱۳ (۴۹): ۹۷-۱۱۶.
- راستی، هادی. و جهان‌تیغ، راضیه (۱۳۹۳) «سنجش میزان رفاه اجتماعی خانوارها در نواحی روستایی مطالعه‌ی موردی: شهرستان زهک». *پژوهش‌های روستایی*، ۵ (۴): ۷۷۸-۷۵۹.
- رسول‌اف، جلال. (۱۳۷۹). «جایگاه روستا در فرآیند رفاه اجتماعی». *اقتصاد کشاورزی و توسعه*، ۸ (۳۱): ۱۶۱-۱۵۳.
- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا. و طاهرخانی، طاهره (۱۳۸۱) «استقرار صنعت روستا و نقش آن در رفاه مناطق روستایی». *مدرس علوم انسانی*، (۲): ۱-۲۲.

- زاهدی مازندرانی، محمد جواد (۱۳۸۴) فقر روستایی، روند و اندازه گیری آن در ایران. فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی. ۴(۱۷): ۱-۴۱.
- شهیکی تاش، محمد نبی. شهیکی تاش، مجتبی و شیوایی، الهام (۱۳۹۲) «سنجش رفاه استان‌های ایران: رهیافت تابع رفاه غیر پارتویی و تجزیه پذیر نسبت به جمعیت». فصلنامه *مدلسازی اقتصادی*، ۷(۳): ۳۱-۴۶.
- شیخ بیگلر، رعنا، تقوایی، مسعود. و وارثی، حمید. رضا. (۱۳۹۱). تحلیل فضایی محرومیت و نابرابری‌های توسعه در شهرستان‌های ایران. فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، ۱۲ (۴۶): ۲۱۴-۱۸۹.
- طراز کار، م. و زیبایی، م. (۱۳۸۳). «بررسی معیارهای رفاه اجتماعی و توزیع درآمد و فقر در جوامع روستایی و شهری مطالعه موردی: استان‌های فارس، اصفهان و سمنان». اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۱۲ (۴۸).
- عمرانی، محمد. فرج زاده، ذکریا. و دهمرده، مجید (۱۳۸۸) «عوامل‌های تعیین کننده فقر و تغییرات رفاهی خانوارهای روستایی منطقه‌ی سیستان». *مجله تحقیقات اقتصاد کشاورزی*، ۱(۲): ۲۱-۴۲.
- کاظمی، علی. رضاپور، عزیز. باقری فرادبند، سعید. نخعی، مجید. و غضنفری، صادق (۱۳۹۳) «میزان توسعه یافتگی استان‌های ایران با تمرکز بر شاخص‌های بخش بهداشت و درمان». *فصلنامه مدیریت سلامت*، ۱۸ (۵۹): ۲۹-۴۲.
- کریمی، قاسم. و لطفی، محمد صادق (۱۳۸۷) *عدالت اجتماعی در برنامه‌ریزی فضای جغرافیایی، عدالت - اجتماعی*. تهران. مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک. پژوهشکده تحقیقات استراتژیک.
- مهربانی، وحید (۱۳۹۱) «سلامت خانوارهای روستایی و رفاه اجتماعی رالی در ایران». *فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی*. ۱۲(۴۷): ۸۳-۶۱.
- نظم فر، حسین.، باختر، سهیلا. و علوی، سعیده. (۱۳۹۴). رتبه‌بندی سطوح توسعه یافتگی مناطق روستایی (مطالعه موردی: دهستان استان کرمانشاه). فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی، ۴ (۱۴): ۱۸۱-۱۹۲.
- هزارجریبی، جعفر. و صفری شالی، رضا (۱۳۹۰) «رفاه اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی شهر تهران)». *مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۲(۵): ۲۲-۱.

- Abimbola, Adepoju. O & Oluwakemi, Obayelu. A. (2013). **Livelihood diversification and welfare of rural households in Ondo State, Nigeria.** *Jornal of development and agricultural economics.* 5 (12): 489-482.

- Bao, Haijun., Fang, Yan., Ye, Qunying & Peng, Y. (2018). **Investigating social welfare change in urban village transformation: A rural migrant perspective.** *Social Indicators Research*. 139(2): 723-743.
- Bartlett, James.E. Kotrlik, Joe. W. and Higgins, Chadwick. C. (2001) **Organizational Research Determining Appropriate Sample Size in Survey Research.** *Information Technology, Learning, and Performance Journal*, 19, 43-50.
- Chowdhury, Farzana., Desai, Sameeksha. & Audresch, David. B. (2017). The Grand Challenges of Social Welfare. *Journal of Corruption, Entrepreneurship, and Social Welfare*. 9-21.
- Decancq, Koen. Fleurbaey, Marc. Schokkaert, Erik. (2015) **Inequality, Income, and Well Being.** *Handbook of Income Distribution*, (2): 67-140.
- Hebel, Jutta. (2003). **Social welfare in rural china.** *Journal of peasant study*. 30(3-4):227-254.
- Legatum Institute. (2017). *The Legatum Prosperity Index 2017*. Retrieved from <http://www.prosperity.com/>
- Orbell, John. M. Dawes, Robyn. M. (2005) **Social Welfare, Co-operators Advantage, and the Option of not Playing the Game.** *American Sociological Review*, 5 (8): 54-56.
- Ramsey, Doug. & Smit, Barry (2007) **Rural Community Well-being: Models and Application to changes in the Tobacco-belt in Ontario.** *Geoforum*, 6 (33): 367-370.
- Spector, Paul E (1985) **Measurement of human service staff satisfaction: Development of the Job Satisfaction Survey.** *American Journal of Community Psychology*, Vol 13 pp693-713.
- Ten Horn L, Roe R. (1988). *De Delftse Meetdoos voor Kwaliteit van Arbeid. Oriëntatie voor gebruikers [The Delft Measurement Kit Users' Guide]*. Delft University of Technology, Faculty of Technology and Society.